

OBSAH

Předmluva	11
Úvod	15
Část všeobecná	
Pojem otravy a jedu	18
Příčiny a způsoby vzniku otrav a jejich sociální význam	20
Mechanismus účinku toxických látek a jejich metabolismus	24
Resistence organismu	27
Nejdůležitější zákony a nařízení o jedech	29
Povinné hlášení akutních otrav	31
Všeobecně o jedech s obchodními názvy	33
Prodej, balení a skladování	36
Rozdělení otrav	37
1. Podle klinického průběhu	37
2. Podle místa vzniku	37
3. Podle vstupu škodliviny do organismu	38
Diagnostické zásady	39
Jak postupovat při otravě neznámou škodlivinou	41
Nápadné změny některých orgánů	43
Všeobecná léčebná opatření	46
1. Předlékařské ošetření	46
2. Lékařské ošetření	48
a) léčení otrav inhalačních	50
b) léčení otrav perorálních	53
c) léčení otrav parenterálních	55
d) ošetření při potřísnění žíraviny	56

Kdy se můžeme setkat s akutní profesionální otravou .	57
Opatření preventivní a profylaktická	59
Statistické zhodnocení otrav	62

Část speciální

Látky plynné a těkavé

Kysličník uhelnatý	68
Kysličník uhličitý	74
Kysličník siřičitý	75
Methan	78
Formaldehyd	79
Čpavek (amoniak)	83
Sirovodík	86
Sirouhlík	88
Kyanovodík	91
Arsenovodík	95
Fosgen	98
Nitrosní plyny	100
Methylbromid	101
Methylechlorid	103

Halogeny

Jod	105
Fluor	107
Chlor	109
Chlorečnan draselný	111
Brom	112

Látky leptavé

Kyseliny a kysele účinkující látky	114
Zásady a zásaditě účinkující látky	117

Kovy

↳ Olovo	122
Tetraetylolovo	126
Rtuť	129
Kadmium	133
Thalium	136
Chrom	138
Měď	140
Zinek	142

Mangan	144
Baryum	147
Arsen	149
Jiné anorganické látky	
Fosfor	154
Fosforovodík	154
Zinkfosfid	155
Bor	157
Kyselina boritá	158
Dusičnany a dusitany	159
Organická rozpouštědla	
Aromatické uhlovodíky	162
Benzen	162
Toluen	163
Xylen	165
Solventní nafta	167
Alifatické uhlovodíky	171
Benzin	171
Petrolether, rozpouštěcí benzin, lakový benzin, analytický benzin, čistý benzin, syntetický ben- zin, petrolej, nafta	171
Chloroform	176
Dichlormethan, difluordichlormethan, trifluor- chlormethan, difluormethan	176
Tetrachlormethan	178
Dichlorethan, tetrachlorethan, trifluortrichlor- ethan	179
Trichlorethylen	182
Alkoholy	188
Methylalkohol	188
Ethylalkohol	191
Propylalkohol, isopropylalkohol, butylalkohol, amylalkohol	192
Hexalin, methylcyklohexanol, diacetonalkohol	192
Glykoly	195
Ethylenglykol, diethylenglykol, methylglykol, dioxan	195
Ethery	198

Diethylether, isopropylether	198
Aldehydy	201
Acetaldehyd, paraldehyd, akrolein, furaldehyd . . .	201
Ketony	204
✓ Aceton, butanon, pentanon, cyklohexanon, methyl- cyklohexanon	204
Estery	207
Methylformiát, ethylformiát, methylacetát, butyl- acetát, amylacetát	207
Trikresylfosfát	207
Dimethylsulfát	209
Jiné organické látky	
✓ Nitrobenzen, dinitrobenzen, trinitrotoluen	211
Anilin	212
Fenol	216
Pentachlorfenol (PCP)	217
Dinitrofenol	218
Trinitrofenol	219
Kresol	220
Dinitrokresol	224
Naftalen	226
Dihydroxybenzeny	227
DDT	229
HCH	231
✓ Terpentýn	236
Nikotin	238
ANTU	240
Organofosfáty	
Mechanismus účinku	242
Přípravky s obchodními názvy	244
Prevence	250
Skladování, manipulace, ochranné lhůty, asanace, hygienické vybavení pracoviště, lékařské prohlídky	250
Některé důležité léky	
Barbiturany	254
Ataraktika	259
Amidopyrin a fenacetin	262
Antihistaminika	265
Kyselina salicylová a její soli	267

Sulfonamidy	269
Mořská cibule	271
Alkaloidy opia	273
Atropin a látky příbuzné	276
Strychnin	278
Seznam toxikologicky málo významných přípravků s obchodními názvy	281
Seznam přístrojů a léků nutných k poskytování první pomoci na zdravotnickém středisku	285
Doslov	288
Seznam knižní literatury	290
Seznam ostatní literatury	292
Věcný rejstřík	299